BUITEN

21E JAARGANG No. 25. ZATERDAG 18 JUNI 1927.

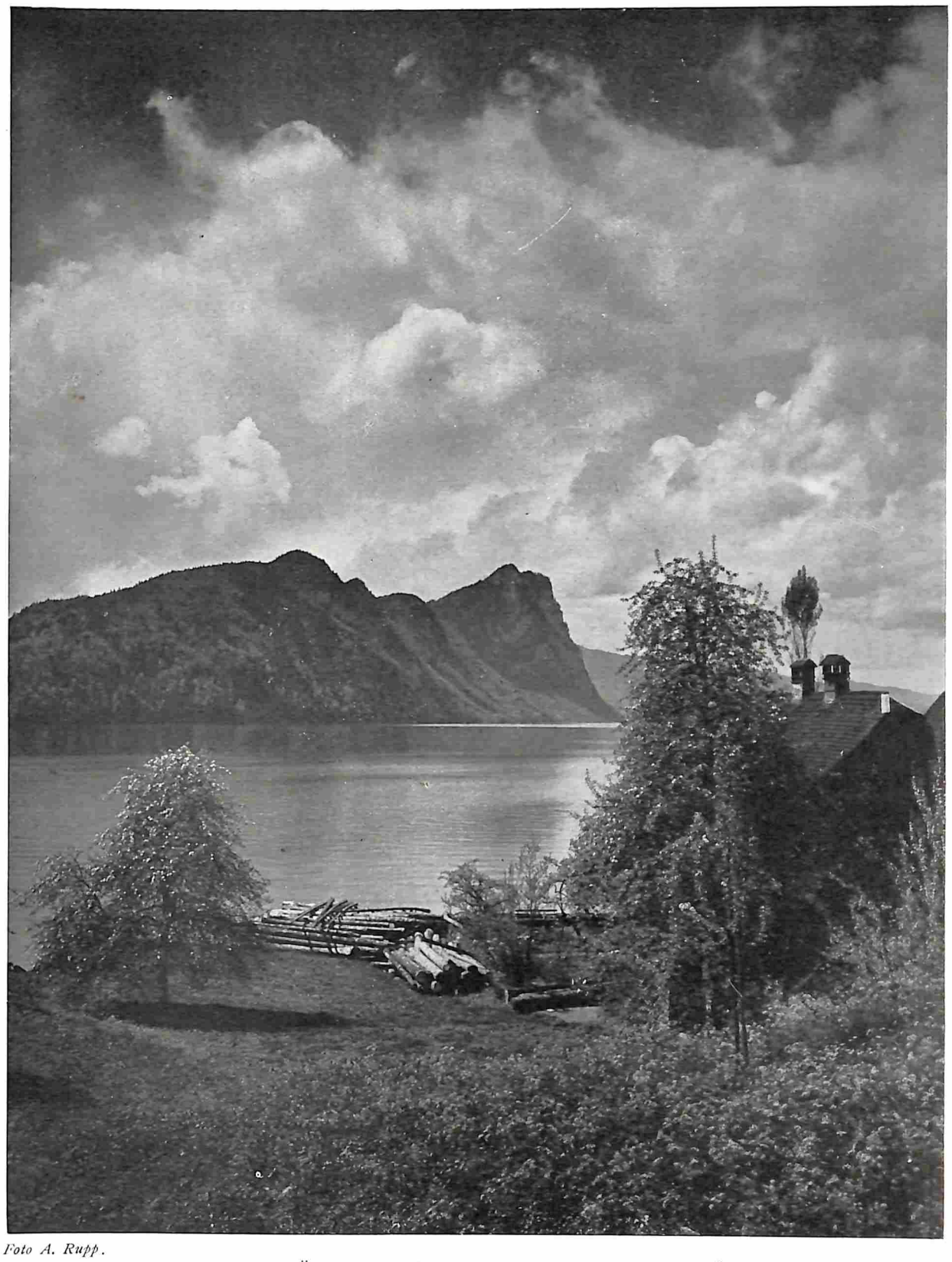

Foto A. Rupp.

GEZICHT OP DEN BÜRGENSTOCK AAN HET VIERWALDSTÄTTER MEER.

BUITEN
Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

GEZICHT OP DEN BÜRGENSTOCK AAN HET VIERWALDSTÄTTERMEER (ILLUSTRATIE) . . . . . BLZ. 289
DE SCHAT DER INCA'S, DOOR H. B. MARRIOTT WATSON (25) . . . . . BLZ. 290
EEN KOUDE LENTE, DOOR Mr. C. BAKE . . . . BLZ. 291
HET HUIS JANSKERKHOF 13 TE UTRECHT, EN ZIJN OMGEVING (GEÏLL.), DOOR W. F. J. DEN UYL BLZ. 292—295
ELKE DAG RUSTDAG, DOOR Mr. C. BAKE . . . . BLZ. 294
HOE DE ZON, DE MAAN EN DE STERREN ONTSTONDEN DOOR C. H. . . . . BLZ. 295
VACANTIE IN EEN TEMPEL BUITEN PEKING (GEÏLL.), DOOR Mr. ERNST DE VRIES . . . . . BLZ. 296—297
DE RUÏNE VAN HET SLOT WISINGSBORG (GEÏLLUSTREERD), DOOR F. S. B. . . . . BLZ. 298
KERK EN TOREN DER HERVORMDE GEMEENTE TE ENSCHEDE (GEÏLL.), DOOR G. J. T. K. . BLZ. 298—299
HEERSCHERS VAN FERRARA (GEÏLLUSTREERD), DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI (20) . . . . . BLZ. 299—300

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvrage of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

DE SCHAT DER INCA'S

DOOR

25) H. B. MARRIOTT WATSON.

HIJ stak het papier in zijn zak en gaf Diego een bevel. Beiden gingen weg en ik zag ze niet terugkomen. Na twee uren kwamen Werner en Jeff en Miguel en de anderen in het kamp; uit hun houding en woorden begreep ik, dat ze niet geslaagd waren.

Nadat hij wat gegeten had, kwam Werner bij mij en zei: ,,Vanavond zullen wij een woordje met jou praten. Wij zullen wel oppassen, dat jij ons niet ontsnapt".

Toen kwam Jeff aanloopen en Werner vroeg: ,,Heb je 'm niet gevonden? Waar kan hij in 's hemelsnaam heen zijn? Er had hier een ongeluk kunnen gebeuren nu alleen de halfbloeds zijn achtergebleven".

,,Diego is ook verdwenen", zei Jeff, ,,en twee van de Indianen. Jago zegt, dat zij muilezels meegenomen hebben".

Werner werd woedend. ,,Wat is dat voor 'n gekke streek?" Maar even later zei hij kalmer: ,,Hij zal wel weer gauw terugkomen. Wij moeten maar op hem wachten".

Zij zouden dus op Houston's terugkomst wachten, alvorens zij met mij begonnen. Ik luisterde naar geluiden, die zouden wijzen op zijn komst, maar hoorde niets.

Het kamp bleef stil en ik viel ongemerkt in slaap.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

DE VERRASSING.

Ik werd gewekt door een geweldige opschudding. Ik hoorde heen en weer loopen; er knalden geweerschoten. De mannen liepen in wanorde rond. Blijkbaar was het kamp overvallen. Ik liep mijn tent uit; de wacht was verdwenen. Plotseling hoorde ik een pijl door de lucht suizen. Daaruit bemerkte ik dat de aanvallers met primitieve wapenen vochten, nadat zij onder luid geschreeuw het onvoorbereide kamp hadden overvallen.

Ik hoorde, dat Werner en zijn makkers probeerden de Indianen tot den strijd op te zweepen. Maar die hadden geen lust hun leven voor de wreede blanken op te offeren en zochten een schuilplaats achter rotsblokken.

Ik had nog niets van de aanvallers gezien, maar dat zou spoedig anders worden en wel op een manier, die ik nooit verwacht had. Ik had Maddock in zijn tent hooren kermen en roepen en daar niemand daar de minste aandacht aan schonk, besloot ik er heen te gaan en hem den raad te geven te blijven waar hij was, daar dit op het oogenblik nog de veiligste plaats voor hem was. Voor ik zijn tent kon bereiken, zag ik hem er uit te voorschijn komen. De angst had hem zeker er uit gedreven. Ik zag hem mager, bleek, waggelend enkele stappen doen en toen voorover vallen op den grond met een pijl door zijn hart.

Ik snelde op hem toe. Plotseling hoorde ik mijn naam roepen door een stem, die ik niet gedacht had ooit weer te hooren. Een lange gestalte sprong uit de schaduw op mij toe. Was dat mogelijk? Was dat denkbaar? Of beleefde ik dit alles in een droom?

Neen, ik hoorde de stem, ik zag de gestalte.

,,Jack! Ben je dus gered?" hoorde ik zeggen.

,,Dick! Dick!" riep ik uit. ,,Ben jij het? Uit den dood herrezen?"

,,Jack, het was een wonder, een wonder! Maar nu is het geen tijd voor praten. Wij staan in de gevaarlijke zône, tusschen twee vuren". — Hij wees op Maddock. — ,,Wie is dat? Een van den troep? Zoo zullen wij ze allen uitroeien. Maar ga mee. Wie staat daar? Werner? Maar Houston? Waar is Houston?"

Op dit oogenblik zag ik een man uit de duisternis te voorschijn treden, terwijl een regen van pijlen op Werner's barricade viel. Cassilis gaf een bevel en een magere, lenige gestalte sprong op ons toe. Het was Manuel, die zich vol strijdlust bij ons voegde.

,,Wij moeten ze dood of levend in handen krijgen", zei Cassilis. ,,Maar alleen de blanken. Die andere arme duivels kan je laten loopen".

Terwijl hij sprak, trad hij op de barricade toe en ik volgde hem. Het was plotseling stil geworden en toen wij naderbij kwamen, zagen wij wat er gebeurd was. Miguel lag op den grond met een pijl door zijn borst, terwijl Werner en Jeff met leeggeschoten geweren, als in het nauw gedreven dieren, het einde afwachtten.

Cassilis riep een bevel en het schieten met pijlen hield op. Hij wendde zich tot de beide mannen, die gereed stonden zich tot het uiterste te verdedigen.

,,Waarom heb je geen eerlijk spel gespeeld?" vroeg hij. ,,Waar is Houston? Miss Raymond vertrouwde er op, dat je Poindexter zijn vrijheid zou geven in ruil voor wat zij je mededeelde".

Ik luisterde vol verbazing, want ik wist niets van een brief.

,,Wat bedoel je? Wat voor mededeeling?" vroeg Werner met zijn zware stem.

,,Ik bedoel den brief waarin zij de plaats aangaf waar de Visch verborgen ligt, in ruil voor Poindexter's vrijheid. Zij vertrouwde op je eer, de eer van dieven en moordenaars! Daarom ben ik nu gekomen, dwazen die gij zijt!"

Werner brulde van woede. Hij had een leelijke wonde in den hals gekregen, waaruit veel bloed stroomde.

,,Houston! Houston!" barstte hij uit. ,,Houston heeft den brief in handen gekregen! Je vraagt mij waarom ik geen eerlijk spel heb gespeeld. Ik heb nooit een brief gekregen. Houston heeft hem en —"

Woede verstikte zijn stem. Houston had het geheim en had hem aan zijn lot overgelaten om in het gevecht te sterven! Dat was zijn laatste, zijn ergste verraad!

,,Houston weg?" vroeg Cassilis. ,,Het is mij om Houston te doen, niet om jou. Waar is Houston?"

,,Houston heeft het geheim in handen! Houston heeft den Grooten Visch!" riep Jeff, die plotseling alles doorzag.

,,Wanneer is hij weggegaan?" vroeg Cassilis.

De beide woedende mannen konden hem niet antwoorden; ik vertelde het hem.

,,Dan is hij ons al die uren vóór. En alleen hij en Miss Raymond kennen het geheim. Wij moeten naar haar terugkeeren".

,,Waar is zij?" vroeg ik, want nu verbaasde mij niets meer

,,Twee uur hier vandaan, op een veilige plaats. Laten wij naar haar toe gaan".

,,Ja", zei ik. ,,Maar die mannen mogen vrij vertrekken".

,,Vind je?'' vroeg hij verbaasd. ,,Enfin, jij moet het weten. Mij interesseert alleen Houston''.

,Ik zal ze zeggen waar Houston is''.

,,Als ik hem ooit in mijn handen krijg —!'' zei Werner.

,,Ik zal zorgen, dat je hem pakt. Er moet iemand zijn, die het vonnis uitvoert. Jij zult het werktuig in de handen van het noodlot zijn. De Visch ligt in het meer daar boven in het derde ravijn links van dien geul. Daar zal je Houston vinden''.

Werner legde zijn hand op mijn arm. ,,Meen je dat?'' vroeg hij.

,,Ja'', zei ik.

,,Geef me dan wapenen'', zei hij woest.

,,Je zult ze hebben''.

,,Jawel'', zei Cassilis, ,,je zult ze hebben, als je binnen tien minuten hier vandaan bent''.

,,Geef me wapenen en muilezels en ik ben binnen twee minuten weg'', zei Werner. Onder het gaan, riep hij mij toe: ,,Ik zal 't zaakje wel voor je opknappen. Je kunt het mij overlaten''.

En toen verdwenen hij en Jeff in de duisternis.

Cassilis zei plotseling: ,,Jij hebt hem gestuurd. Dat had ik zelf willen doen. Als je wist —''

,,Dick, ik kan 't raden'', zei ik. ,,Ja, ik heb hem gestuurd. Wij moeten onze handen rein houden''.

,,Maar de Visch!'' riep hij uit.

,,Wij verlangen den Visch niet'', zei ik kalm. ,,Er rust een vloek op den Visch. Er zijn dingen in het leven, die meer waard zijn dan de Visch. Laat den Visch liggen waar hij thuis hoort — in de wateren van het Zwarte Meer''.

,,Maar zij zullen hem er uit halen, samen of een van beiden''.

,,Dat weet ik nog zoo zeker niet''.

Hij zweeg en toen riep zijn plicht als leider der expeditie hem terug.

Nadat wij de dooden hadden begraven en de Indianen teruggehaald, daalden wij de vallei af. Toen eerst kreeg Cassilis de gelegenheid mij te vertellen wat er met hem gebeurd was sinds ik hem met Diego had zien weggaan.

,,Nadat Houston mij had weggestuurd — zoogenaamd om te helpen de richting te bepalen — liep ik een poos lang met Diego voort. Na eenigen tijd gaf Diego den vergezellenden Indiaan bevel een anderen weg te nemen, terwijl wij den heuvel afdaalden. Ik gaf mijn verbazing hierover te kennen, omdat wij daardoor geen uitzicht meer hadden en zelf onzichtbaar werden. Diego antwoordde, dat wij een verder gelegen heuvel moesten beklimmen, waar wij een ruim uitzicht zouden genieten en ons werk konden doen. Dus liep ik opgeruimd door. Even later voelde ik dat mij een stoot werd toegebracht en onmiddellijk verdween alles om mij heen in het duister.

,,Wat 'n schelmen! De schurk dacht dat ik dood was en stapelde steenen op mijn lichaam. Ik weet niet hoe lang ik daar gelegen heb, of hoe ik het heb overleefd. Toen het donker was, kwam de kerel terug als een aasgier om zich te verzadigen aan zijn prooi.

,,Vermoedelijk kwam hij om mij te bestelen, wat hij aanvankelijk vergeten had. Wellicht om zich te overtuigen, dat ik werkelijk dood was. Hoe dit zij, ik kwam weer tot bewustzijn. Ik kan mij slechts herinneren, dat ik omhoog krabbelde en een gestalte zag die mij naderde. In mijn idee was dit Diego en ik vluchtte. Ik viel over den rand van de rots. Maar ik moet maar een klein eindje gevallen zijn en het koude water wekte mij uit den toestand van verdooving waarin ik mij bevond.

,,Ik weet niet hoe ik vasten grond bereikt heb. Vergeet niet, dat ik gevaarlijk gewond was, bijna stervend. Het koude water moet het bloeden gestelpt hebben, of ik zou zeker zijn doodgebloed. In ieder geval, ik was half bewusteloos en zou zeker gestorven zijn als een troep Indianen mij niet had gevonden. Ik lag toen meer dood dan levend op de rotsen.

,,Zij namen mij mee naar hun dorp en verpleegden mij. Jack, ik heb mijn leven te danken aan die Indianen, die oude afstammelingen der Inca's, die al wat met hun ouden godsdienst verband houdt, nog steeds als heilig beschouwen. Daarom waren zij woest om den dood van hun priester''.

,,Hun priester?'' zei ik. ,,Waren het die Indianen?''

,,Ja. De Indianen van Astarnok. Ik lag in een der hutten verborgen, toen Houston hun priester daar zocht. Langzaam keerde ik tot het leven terug. De wond genas goed, maar is nog niet volkomen geheeld.

,,Langs verschillende wegen vernam ik, wat Houston en Werner hadden gedaan. Ik werd zelfs gewaar, dat jij nog bij den troep was, wat mij verbaasde, daar ik wist dat Houston ons beiden uit den weg had willen ruimen. Ik kon je geen bericht zenden, daar ik niets had om mee te schrijven en ik de taal der Indianen niet kende.

,,Na eenigen tijd bemerkte ik groote opgewondenheid in het dorp. Ik vernam dat Ingres, hun opperhoofd, vermoord was en dat een der blanken de moordenaar was.

,,Toen kwam op een dag een vreemde Indiaan het dorp binnen, in wien ik dadelijk Manuel herkende. Je begrijpt hoe verheugd ik was. Van hem hoorde ik alles van Miss Varley — ik bedoel Miss Raymond — en van Mrs. Chester en ook van den aanval en wat jou overkomen was. Hij was ontsnapt uit de rotskloof en zocht nu naar middelen om Miss Varley te redden. Zoo kwam hij in het Indiaansche dorp. En het geluk begunstigde hem! Hij vond de Indianen dorstend naar wraak en hij beloofde hun ze die te bezorgen.

,,Zij rustten een expeditie uit en ik voegde mij bij hen. En toen gebeurde een gelukkig toeval. Terwijl Manuel op verkenning uit was, vond hij Miss Varley en Mrs. Chester, die ontvlucht waren''.

,,Ja, dat was Coop's werk'', zei ik.

,,Jawel, Coop'', zei hij. ,,In het vervolg geloof ik aan wonderen. Mijn redding was een wonder en Miss Raymond's ontsnapping niet minder. Wat heeft dit steenen hart vermurwd?''

,,Coop heeft geen steenen hart'', zei ik. ,,Hij is van nature geen schurk, zelfs geen schelm. Hij is alleen een brutale durfal''.

,,In ieder geval heeft hij een goede daad verricht, waarmee hij ons aan zich verplicht heeft. Manuel leidde ons naar de schuilplaats der dames en daar vernam ik dat jij nog in handen van de bende was en — van je marteling. Ik had dus twee rekeningen te vereffenen. Dadelijk gingen wij op stap, vonden het kamp, deden onzen nachtelijken aanval en — nu weet je er alles van''.

Toen Cassilis zweeg, keerde hij zich om en luisterde. Ook ik meende iets te hooren. Een menschelijke stem. Wij bleven staan en even later kwam een muilezel den weg op klauteren en hoorden wij Coop's stem, die riep:

,,Hallo, wie zijn jelui daar? Ik ben verdwaald. Ik heb geen flauw begrip ervan waar ik ben. Houd eens even dat dier vast''.

De muilezel wankelde en de man viel tegen mij aan. Ik hielp hem op, maar hij was erg zwak en beefde.

,,O, ben jij 't, Poindexter? Dat doet me, geloof ik, plezier. Ik ben er miserabel aan toe. Ik heb een van die beroerde pijlen in mijn body. Waar is Werner & Co? Gelukkig dat ik jelui ontmoet heb. Ik wist absoluut niet waar dat dier mij heen bracht''.

Wij zetten hem weer op zijn muildier en steunden hem aan beide kanten. In het begin praatte hij erg veel en deed zijn best om grappig te zijn; toen werd hij stil en vermoedelijk bewusteloos. Zoo bereikten wij het hol waarin Mercedes en Mrs. Chester door den trouwen Manuel ondergebracht waren.

(Slot volgt.)

EEN KOUDE LENTE.

,,De bijzondere weêrsgesteldheid'' — leest men in de *Geschiedkundige Beschrijving der stad Amsterdam* van C. van der Vijver (Amsterdam, Gebroeders Diederichs 1844—1848), dl. IV blz. 281 — ,,is verder het voornaamste, waarop wij in 1837 hebben te letten. — De ontwikkeling der natuur, welke men in Maart en April verwachtte, bleef achterwege. Geene ontluiking van kruid of boomknop, maar hagel, sneeuw en wind werden slechts waargenomen. Het was een wonderverschijnsel der natuur! Omstreeks half Mei teekende een opmerker aan: ,,Wij hebben heden, 13 Mei, een tijdstip, hetwelk, met betrekking tot den stand der zon, gelijk staat met de eerste dagen van Augustus; en echter verheft zich de thermometer des nachts en voor een gedeelte des dags niet boven het vriespunt. Sedert drie dagen hebben wij sneeuw en hagel. De wind waait bestendig uit het Noorden of Noord-Oosten, en zelfs terwijl de zon op hare middaghoogte staat, vermindert de koude niet. Aan het geboomte ontwikkelt zich nog geen bladerenknop, en buiten onze stad vertoont zich nog hetzelfde wintergezigt. Bij menschenheugenis is geene dergelijke weêrsgesteldheid omstreeks dezen tijd beleefd''''. ✉ In een noot wordt dan gewezen op de weêrsgesteldheid in 1435, die er in vele opzichten mede overeenkwam. MR. C. BAKE.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS AAN HET JANSKERKHOF, HOEK DRIFT, TE UTRECHT.

HET HUIS JANSKERKHOF 13 TE UTRECHT, EN ZIJN OMGEVING.

VAN alle rechtsgebieden der binnen Utrecht gelegen kerken en kloosters was dat van het „Sint-Jans Collegie" het meest uitgestrekte; gróóter zelfs dan dat van de cathedrale kerk en van Sint Pieter. Het grensde zoowel aan het gebied der Witte Vrouwen en der Bagijnen, als aan dat van het kapittel van Sint Pieter, en men zou zich het huidige, toch werkelijk niet kleine Janskerkhof nog vier malen zoo ruim moeten denken om zich een voorstelling te kunnen maken van zijn voormalige grootte. ✕ Behalve indrukwekkend door zijn oppervlakte is dit gebied eerbiedwaardig wegens zijn ouderdom. Immers het behoorde bij de kerk, die bisschop Bernulfus, weinige jaren nadat het woeden der Noormannen in deze gewesten was gestild, gelijktijdig met de Sint Pieter kerk had gesticht. ✕ Rondom hun heiligdom en hun dooden, woonden de kapittelheeren in afzonderlijke, soms vorstelijke huizingen, die door ruime hoven waren omringd, alhoewel het niet onwaarschijnlijk is, dat zij in den eersten tijd na de stichting van de kerk, in een zelfden munster gemeenschappelijk leefden, hetgeen men zou mogen afleiden uit de kruisgang, die nog eeuwen lang tegen de Noordzijde van de kerk heeft aangebouwd gestaan. ✕ Men zou geneigd zijn de plek waar deze claustrale huizen hebben gestaan, te zoeken in de ruimte die wordt ingenomen door de woningen, welke thans het Janskerkhof omringen. Dat is echter geenszins het geval. Zoo vond men nog in de eerste helft van de XVIIe eeuw aan de Noordzijde van het plein, d.i. ter plaatse waar wij nu het hierboven afgebeelde huis, de studenten societeit enz. kennen, aan de overzijde van de nóg bestaande ringsloot, een lange, hooge muur, hier en daar door poorthuizen, welke op de toegangsbruggen stonden gebouwd, onderbroken. Vèr naar achteren, halverwege tusschen het Janskerkhof en de Voorstraat, kwamen dan eerst de kanunniken-woningen, kasteeltjes gelijkend, rondom ommuurd, en afgesloten door voor- en achterpoort. Boomgaard en warmoeshoven voorzagen de bewoners van vruchten en groenten; koeien en varkens van zuivel en vleesch, terwijl talrijke, op het erf wonende bedienden belast waren met de bebouwing der gronden en met de verzorging van vee en paarden. Vaak van edele geboorte, bleven deze heeren ook als geestelijke nog, als op een ridderhofstede woonachtig. [1]) ✕ Reeds lang voordat in 1393 de Nieuwe gracht of Drift, dwars-door het gebied van Sint Jan gegraven was en aan den Oostkant van dit water een deftige straat verrees, waren stegen en straten door het kapittel-gerecht aangelegd. Zoo was al in de XIIIe eeuw de Minrebroedersstrate, aan de Zuidzijde van het gelijknamige klooster, 't welk in 1246 op gronden van het Sint Jans-College werd gesticht, ontstaan en kende men, een weinig later reeds, die Heeren-strate van Sint Johannes of Zonstrate (de tegenwoordige Nobelstraat). Veel meer dan stegen waren deze „doorslagen" niet en, behalve de Minrebroedersstraat, — waarin loten van de oud-adelijke geslachten der Lichtenberchen en der Renessen woonden — van weinig aanzien. De weg die langs de nieuw gegraven gracht in 1393 werd aangelegd, verdient d.e.t den naam van „straat" volkomen. Reeds stonden op deze plek gronds tusschen de Ambacht- en Wittevrouwenstraten, eenige voorname huizingen, doch nauwelijks de nieuwe gracht gedolven lieten onderscheidene van de aanzienlijkste Utrechtenaren zich langs dit water een hechte woning timmeren. Zoo werd al spoedig deze Drift

1) Het in de Boothstraat gelegen „huis van Nicolaas Beets", is nog een overblijfsel van een dezer claustrale woningen.

Foto C. Steenbergh.

DE ZAAL IN HET HUIS JANSKERKHOF 13 TE UTRECHT.

een der voornaamste straten van de stad en kon van der Monde met recht zeggen dat „de deftige gebouwen, welke zich tot aan de Wittevrouwenstraat uittrekken, bijna stuksgewijze een of ander belangrijk tijdperk der Utrechtsche geschiedenis in het geheugen terugroepen". ✠ Het kerkhof zelf, het plein zooals wij dat in onzen tijd kennen, bleef evenwel tot aan de Hervorming toe geheel, en nog geruimen tijd daarna ten deele, afgesloten „met een muur, heckens of poorties, sodat men der noyt con overrijden met wagens, maar alleen ter nauwer noot bij dagh te voet". ✠ Ná de Hervorming gaat het kerkhof echter allengs zijn afgeslotenheid en daarmee zijn eeuwenoud karakter verliezen. Aan de Zuidzijde, in welke omgeving de hooge gebouwen van het oude Minrebroedersklooster oprezen, beginnen de veranderingen het eerst. Erven van dit klooster worden in 1580 voor bouwgrond verkocht; het convent zelf, gedeeltelijk afgebroken en ten deele voor andere doeleinden ingericht o.m. als vergaderplaats van de Staten 's Lands van Utrecht. [1]) ✠ Korten tijd nadien verdwijnt de aan de Sint Jans Heeren van Jeruzalem behoorende Palmieten-tempel en omstreeks het jaar 1600 wordt het plein bestraat en beplant, de poorten der Drift-bruggen afgebroken en de toegangen voorzien van draaiboomen, terwijl het kerkhof zelf aanzienlijk verruimd wordt door het afbreken van het kruispand met het daarboven gelegen gevangenhuis van het kapittel. ✠ Toch zouden de grootste veranderingen eerst komen omstreeks het vredesjaar 1648. De oude lands-vijand raakt afgestreden, de gulden vrijheid haast bezegeld; een nieuwe tijd vangt aan. Overal in de stad heerscht tusschen de jaren 1642—1650 een koortsachtige bedrijvigheid, alom is de lust tot vernieuwen en verfraaien ontwaakt. Niet het minst in de omgeving van het oude Sint Janskerkhof. ✠ In 1642 hebben groote verbeteringen plaats in den omtrek van de Vuijlesloot; tusschen 1643 en 1647 klinkt bij voortduring de troffel-muziek in de Nobel- en Zonstraten; in 1644 staan de steigers in de Ambachtstraat (aldus genoemd naar het Ambachtshuis der heeren van Sint-Jan, 't welk voorheen ter plaatse gelegen was) en drie jaren daarna wordt de nieuwe Muntstraat aangelegd en bebouwd. ✠ Te zelfder tijd worden ook plannen beraamd om met de bebouwing van het kerkhof te beginnen. Het ruime, rustige, met fraai geboomte beplante plein leende zich bij uitstek tot den bouw van patriciërswoningen en zoo zien wij als een der eerste het deftige huis Janskerkhof 12 — waarin thans de Geldersche Credietvereeniging hare kantoren heeft gevestigd — oprichten. Ook aan de Noordzijde van het plein zijn het voorname personages, die zich daar een nieuwe woning laten bouwen. Een dezer was de heer van Vlooten, de stichter van het huis Janskerkhof 13. Bij besluit van de Vroedschap

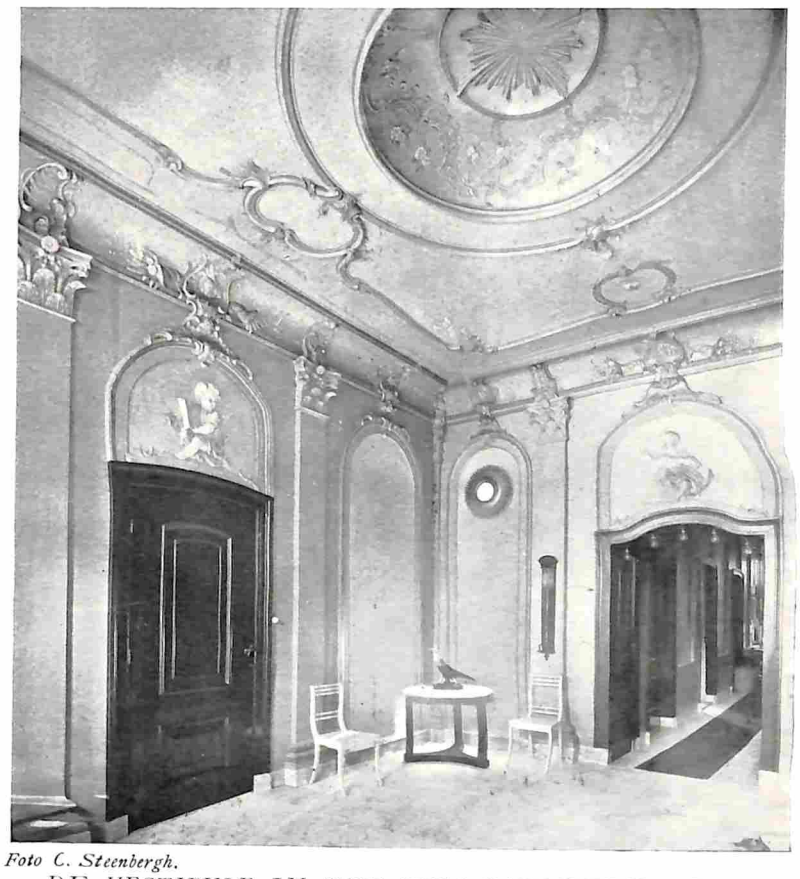

Foto C. Steenbergh.

DE VESTIBULE IN HET HUIS JANSKERKHOF 13 TE UTRECHT.

1) De vleugel van het klooster, waarin deze vergaderingen werden gehouden, is nog altijd aan het Janskerkhof gelegen.

van den 8en van Slachtmaand 1647 werd gunstig beschikt ,,op den req^e van Bartholomeus van Vlooten als gecoft hebbende het ledige erf op de hoek van de Nieuwe Gracht op St. Janskerckhoff, verzoekende consent om met zijn getimmer, 't welck hij aldaar van meyninge is te stellen, te mogen springen over de sloot, tusschen 't voersz kerckhoff ende zijn erf'' en reeds in het daarop volgende jaar is het huis voltooid. Zooals de fraaie afbeelding ervan op blz. 292 ons laat zien, draagt het geheel en al het karakter van zijn tijd. De middenpartij van ,,het Oude Hof'' in den Haag en het Admiraliteitsgebouw en vooral het stadhuis te Amsterdam zijn min of meer in een zelfden stijl gebouwd. Geen wonder dan ook dat men den schepper van 's werelds achtste wonder — die op het buiten Randenbroek nabij Amersfoort woonde — voor den ontwerper van deze statige Utrechtsche woning houdt. En, wat zeer prijzenswaardig is, de opeenvolgende bezitters van het huis hebben steeds, als uit eerbied voor dien machtigen meester, het bouwwerk ongerept gelaten. ✉ Zooals hij het oprichtte, van rooden baksteen, versierd met blonden zandsteen, zoo staat 't daar nog in onze dagen; slechts ramen en deur werden overeenkomstig den smaak van latere tijden veranderd. De klassicistische opzet bracht als van zelf mee, dat de gevels àl te overdadige versieringen missen; slechts de bergsteenen middenbouw van den hoofdgevel is met eenig sober gehouden beeldhouwwerk getooid, terwijl onder alle ramen festoenen zijn aangebracht, en dat is al. Maar dat neemt niet weg dat dit huis den indruk geeft, uit een ruime beurs te zijn gebouwd, hetgeen de beide hoorns-van-overvloed in het fronton, onbedoeld, schijnen te verzinnebeelden. ✉ Op onze afbeelding van het huis ziet men wel een hek doch, behalve voor de deur, geen stoep. In werkelijkheid is die er ook niet maar is de hoofdgevel van de straat gescheiden door een sloot, een gedeelte van de oude ringsloot, die het Sint Janskerkhof omgaf en over dewelke, naar wij zooeven zagen, de heer van Vlooten van de Vroedschap het recht verkreeg ,,met zijn getimmer te mogen springen''. Ook de Oostelijke gevel van het huis staat aan het water en wel aan de wat breedere Drift. Wat de ligging van het pand betreft is er dus in den oorspronkelijken toestand al evenmin veel verandering gekomen. ✉ Het inwendige van het huis daarentegen onderging des te meer wijziging. Voor den XVIIIe eeuwer waren de degelijke, ietwat zware vormen van de huisinrichting uit den tijd van zijn overgrootvader, niet meer in overstemming met zijn meer verfijnden smaak. Luchtig fransch moest alles zijn, liefst zuivere navolging van de heerschende mode in het Zuiden; de Nederlandsche kunst had afgedaan. Dit wil echter in geenen deele zeggen, dat er in dit huis niet véél fraais te bewonderen valt, integendeel; men zie er slechts de verschillende afbeeldingen van opnamen. ✉ Voornaam doet zich reeds terstond bij het binnentreden van deze woning de vestibule aan ons voor, met haar halfverheven beeldjes boven de deuren, haar korinthische pilasters en fraaie zoldering. Hoe dubbel jammer is 't daarom dat men dit alles door overschildering min of meer heeft bedorven. Gelukkig zijn de beide gebeeldhouwde trapleuningen in het in ongeschonden staat bewaard gebleven trappenhuis dit lot ontgaan. Onze afbeelding hiervan is genomen van den overloop van de tweede trap. Zij geeft ons, behalve een indruk, van de fraai-gesneden leuning en van de fijne, staande klok, een kijkje op twee deuren, die, als alle deuren in dit huis, opvallend laag zijn. ✉ Behalve vestibule en trappenhuis hebben ook nog de aan de linkerzijde van de gang gelegen voorkamer en zaal, haar Lodewijk XV-karakter goeddeels behouden. Wat wij daar in hoofdzaak missen zijn de oorspronkelijke wandbekleedingen, doch voor het overige is het er vrijwel zoo gebleven, gelijk de XVIIIe eeuwsche eigenaar het liet inrichten. Het meest treffen ons in beide vertrekken de schoorsteenmantels met hun bizonder mooie spiegels. Ook de ,,grauwtjes'', die boven de deuren zijn aangebracht, zijn juweeltjes in hun soort. Overigens doen de omlijstingen der wanden en de versieringen van de plafonds, hoe krullerig de stijl ook van zich zelf is, luchtig en elegant aan: een welbeheerschte verfijndheid. Een werkelijk aristocratisch vertrek is de zaal, teer van toon vooral des avonds, als de grijs-blauw damasten glazenkleeden zijn toegeschoven en de lichtende kronen duizendvoudig weerflikkeren in de kristallen snoeren en een zachte glans leggen op het fluweel der wanden. ✉ In de bovenvertrekken valt nog menig welgevormd oud meubelstuk te bewonderen, doch de inrichting der kamers is daar geheel gemoderniseerd. Maar treffend is het uitzicht door de vensters naar buiten op het plein, en de gedachte rijst: ik wist niet dat Utrecht zóó mooi was. De hóógopstrevende domtoren; vier, vijf straten die op het plein uitloopen, vol kleurig beweeg van menschen en voertuigen; groenende boomen, jeugdig rondom de overoude, vervaalde Sint Janskerk; breede, rood-baksteenen gevels die om het plein reien en daarboven traag-varende wolken langs den blauwen hemel, hoe fijn, hoe heerlijk hollandsch is dat alles. ✉ Wèl veranderd is dit plein in den loop der tijden. Eeuwen lang lag het daar, afgesloten tusschen muren en slooten. De heeren van Sint Jan en hun bedienden ziet men er komen en gaan; verder heerscht er stilte, stilte die vooral in avonden en nachten indrukwekkend is en aan het gezang dat uit de kerk klinkt en aan angelus en klokgelui een bizondere wijding geeft. ✉ Dan komen rijke en aanzienlijke burgers rondom het kerkhof wonen. Nog blijft er een voorname rust heerschen. Maar er is meer vertier gekomen: af en aan gerij van karossen, gekletter van paardenhoeven, zweepgeknal; 's winters het tierig geklank der arrebellen en het sneeuw-gedempte geroep en lachen van sledende jongemenschen. ✉ En nu? een jachtende stroom van voertuigen en menschen den heelen dag; onafgebroken getingel van trembellen, schor hoesten en loeien van autohoorns. De oude woningen der patriciërs op twee of drie na, ingenomen door scholen, banken en kantoren . . . . En wanneer ge uit een der bovenvensters van de woning, die wij zooeven beschreven, dit haastige, luidruchtige beweeg en al die felle kleuren in déze omgeving ziet, dan zult ge U zelf moeten bekennen dat ook dit schoonheid is. ✉ En deze fraaie woning, zou ook zij gedoemd zijn om eerlang schrijfmachines en boekhouders te huisvesten? Zoolang de tegenwoordige eigenaar in leven blijft zeer zeker niet. Doch wie zal na hem een groot pand als dit, in de stad gaan bewonen? Zal het, aan beide zijden ingesloten als het nu reeds ligt door belastingkantoren, door het Rijk der Nederlanden worden aangekocht om dan inwendig geschonden en ontluisterd te worden zooals het naastliggende huis aan het Janskerkhof? De toekomst zal dat uitwijzen; de Hemel schenke den huidigen bezitter een lang leven!

DEN UYL.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS JANSKERKHOF 13 TE UTRECHT. HET TRAPPENHUIS.

Elke dag rustdag.

,,Een leêglooper'' — las ik onlangs in een oud tijdschrift [1]) — ,,is Zondags Christen, Maandags Griek, Dingsdags Perziaan, Woensdags Assyriër, Donderdags Egyptenaar, Vrijdags Turk, Zaturdags Jood; want alsdan is het voor elk dier volken en belijdenissen rustdag''.

Mr. C. BAKE.

1) *Vaderlandsche Letteroefeningen*, 1845, tweede stuk, blz. 210.

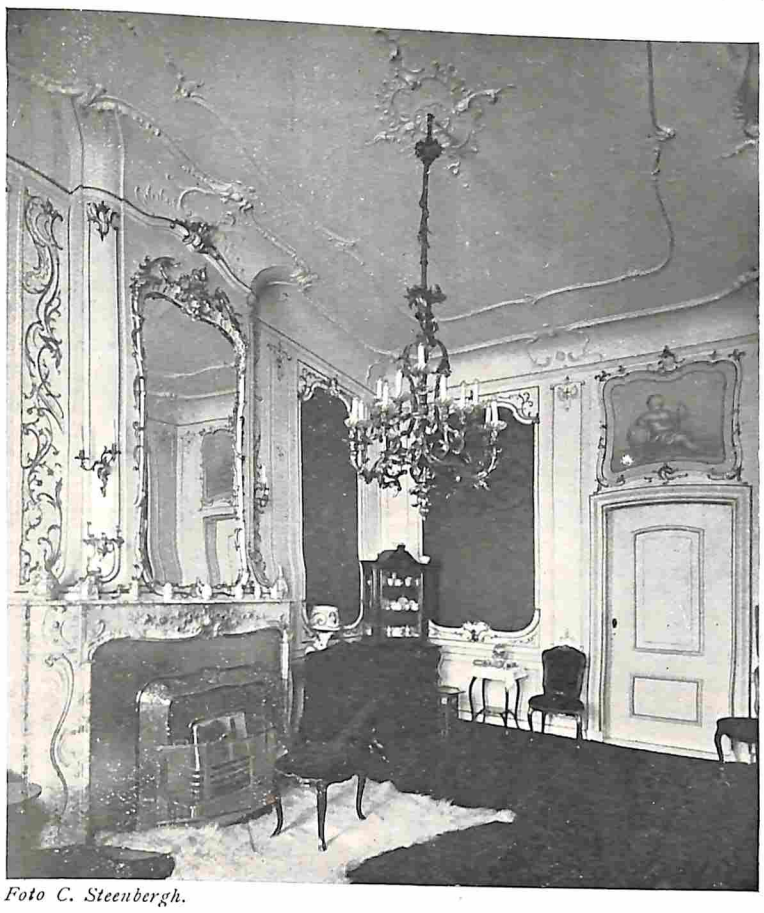

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS JANSKERKHOF 13 TE UTRECHT. DE VOORKAMER.

Hoe de zon, de maan en de sterren ontstonden.

EENE MINAHASISCHE LEGENDE.

EER was eens een wondermooi Minahasisch meisje, haar naam was Pendagian. ✉ Eens ging Pendagian met haar ouders en de dorpsgenooten naar buiten om gezamenlijk de rijstvelden te beplanten. Op den heenweg zag zij bij een bron een bloem, die zoo mooi was, dat zij den heelen dag moest denken aan de wondere schoonheid ervan. Laat in den avond trokken allen zingend van den arbeid naar huis. Heel den dag had Pendagian aan de mooie bloem gedacht en toen zij bijna bij huis was, beving haar plotseling een groote schrik. Misschien zouden morgen de menschen weer langs de bron naar het veld trekken en dan zou de schoone bloem vertrapt en vertreden kunnen worden. ✉ En terwijl allen naar de kampong trokken, ging Pendagian weer alleen het donkere bosch in om de wondere bloem te plukken en te behoeden. Een zwak phosphoriseerend licht wees haar den weg en eindelijk vond ze de sneeuwwitte kelk, die licht uitstraalde in den donkeren nacht. Ze plukte de bloem en ging er mee terug naar de kampong. Maar het was onderwijl nacht geworden, toen ze op het plein kwam, waar omheen de huizen gebouwd waren. Alles was donker, in geen van de huizen brandde meer licht, en de houten ladders, die toegang gaven tot de hooge op palen gebouwde huizen, waren overal reeds opgehaald. ✉ Pendagian ging voor haar ouders huis staan en begon te zingen. Ze vertelde van de zeldzame plant, die ze geplukt had in het bosch en ze vroeg, om binnen gelaten te worden. Maar de ladder werd niet omlaag gelaten, slechts haar vaders boos gelaat verscheen in de deuropening. Hij verweet haar, dat ze te laat was en zeide, dat ze maar een onderdak moest zoeken bij familie, in haar eigen huis mocht ze niet meer komen. Toen trok Pendagian langs de huizen en smeekte om een onderdak, maar nergens werd haar bede verhoord. Haar liefste tante riep haar toe, dat ze maar in het varkenshok moest gaan slapen, bij de zwijnen zou nog wel een plaatsje voor haar zijn. ✉ Toen ging het meisje op het dorpsplein zitten en ze schreide heftig. Nooit had ze zich misdragen en nu behandelde men haar zoo wreed. Ze vroeg aan de Goden om hulp, hadden Zij niet een plaatsje voor haar, waar ze rusten kon? En de Goden hadden medelijden met het arme kind. Zij lieten uit den hemel een gouden stoel neer, tot vlak bij de plaats waar het meisje zat. Toen werd haar beduid, dat zij moest gaan zitten op den zetel, en dat zij zoo naar den hemel vervoerd zou worden. Toen ze plaats had genomen, trokken de Goden haar omhoog. ✉ Maar de dorpsgenooten waren wakker geworden door het schitterende licht, dat van den stoel uitging, en ook Pendagian's ouders zagen nu, wat er gebeurde. Plotseling kregen ze berouw over hun wreedheid en ze snelden naar buiten, om hun kind te smeeken, toch weer op aarde terug te komen. ✉ Het meisje voelde, dat ze haar ouders toch nog liefde toedroeg en ze verzocht den Goden, haar nog eens omlaag te laten gaan om afscheid te nemen van haar familieleden. Weer zakte de stoel omlaag en 't meisje was weldra te midden van haar bloedverwanten. Er werd een varken geslacht en een groote feestmaaltijd aangericht, omdat ze weer terug was. Maar ze vertelde, dat haar plaats voortaan bij de Goden was. Om het leed van de ouders te verzachten, beloofde ze van den hemel uit een groet aan allen te zullen zenden. ✉ Terwijl het feest in vollen gang was, nam ze weer plaats op den gouden stoel en de Goden trokken haar omhoog. En daar mocht haar ziel voortaan vertoeven bij de hemelbewoners. Maar haar aardsche lichaam kon niet worden opgenomen in het verblijf van de Goden. Lang spraken dezen er over, wat er gedaan moest worden met dit lichaam, dat in het gebied der onstoffelijken niet blijven kon. ✉ De Goden besloten nu het in stukjes te snijden en het in het luchtruim te werpen. En alle deelen van Pendagian bleven aan het uitspansel zweven en wierpen licht en glans af, zoodat zij voor de menschen op de donkere aarde een steun en wegwijzer werden op hun moeilijk pad. ✉ Pendagian's reine voorhoofd werd nu de zacht glanzende maan, die 's nachts met haar stralen de aarde verlicht, het aangezicht werd de zon met haar fellen gloed. De beide handen werden twee sterren, Castor en Pollux. Zij zijn de wegwijzers van de visschers, die uitvaren om op de wijde zee hun levensonderhoud te zoeken. En in de maanden, dat Castor en Pollux een bijzonder helderen glans verspreiden, weet de visscher dat zijn vangst rijkelijk zal zijn. De andere deelen van haar lichaam werden de verdere sterrenbeelden, die aan het uitspansel zichtbaar zijn. ✉ Dit nu was de gedachtenis, die Pendagian na liet aan de menschheid op aarde om ze bij te lichten en te steunen in hun moeilijken strijd op aarde. En die bloem, die wondere bloem, groeit nog in de Minahasa. Maar zij, die eens in de duistere bosschen die stralend witte kelk gezien hebben, verzwijgen het hun leven lang, want het spreken er over zou ongeluk brengen over allen, die het hooren. C. H.

Foto C. Steenbergh.

SCHOORSTEEN IN HET HUIS JANSKERKHOF 13 TE UTRECHT.

Vacantie in een tempel buiten Peking.

TERWIJL Peking weer eens van de zee geïsoleerd is door rebellie van een afdeeling soldaten van Chang Tso lin, en een 20 K.M. ten noorden van de stad nieuwe loopgraven worden gegraven omdat hernieuwde aanvallen van de Kuominchun worden verwacht, verlaten de Chineesche Student Li en ik Peking uit de Noord-Westpoort, Shi-chi-men, teneinde een rustige vacantie in de dichtbij liggende heuvels te genieten. ✕ Voor het eerste gedeelte van de vacantie had ik den tempel Wo Fo SSe gekozen, in de hoop later dieper de bergen in te gaan. Deze tempel is per auto in een groot uur te bereiken, zoodat het transport van al onze bagage, kampbedden incluis — geen moeilijkheden opleverde. ✕ Het eerste gedeelte van onzen weg loopt over den grooten verkeersweg van Peking naar Mongolië, via de Nankou-pas, een weg die reeds duizenden jaren door kameel- en ezelkaravanen is begaan, en nu sinds een aantal jaren ook een spoorlijn heeft. Het tusschenliggende stadium, dat van verkeersweg, geschikt voor wagens, is op deze manier overgeslagen. De oude karavaanweg is daartoe totaal onbruikbaar, en is zelfs in het rotsige gedeelte voor voetgangers zeer moeilijk begaanbaar. Onze weg is omgeven door bouwland, dat nu, in begin Juni, al aardig groen wordt. Een paar flinke regens hebben veel goed gedaan, zoodat nu op dezen zeer vruchtbaren grond het winterkoren reeds geel begint te worden. De aren zijn goed gevuld, maar de rijen staan ver uit elkaar, en de planten blijven laag. Van het toepassen van selectiemethoden bij het winnen van zaaizaad is hier natuurlijk nog geen sprake, hoewel landbouwhoogescholen wel hun best doen om verbeteringen in te voeren. Maar vóór de oerconservatieve chineesche boer wat nieuws begint, moet er heel veel pressie worden gebruikt en bijgeloof worden overwonnen. ✕ Als het koren van het veld is, worden er nog pataten (sweet potatoes) of soms soyaboontjes geplant, zoodat die velden een dubbele oogst geven. Andere velden dragen maïs of de kao-liang, een hoog eenjarig graangewas, dat een pluimvormige aar heeft en heel kleine zeer voedzame korrels. De stengel, tot 2 M hoog, is bamboe-achtig en wordt voor allerlei doeleinden gebruikt. Het gebrek aan landbouwwerktuigen, waardoor al het werk op het land door handenarbeid, dus zeer langzaam, moet geschieden, is oorzaak dat geene groote uitgestrektheden met hetzelfde gewas worden beplant, daar anders al het werk zich in korten tijd zou ophoopen. Nu ziet men telkens een verschillend gewas. Op de dijkjes rondom de rijstvelden staan aardnootjes geplant; tusschen de maïs eveneens. De kao-liang groeit tusschen allerlei soort groenten, en is pas hoog als deze geoogst zijn. ✕ Als onze weg aftakt van den grooten weg, bij het zomerpaleis van de vroegere Mandschu-vorsten, wordt de grond natter door de aanwezigheid van bronnen, en daardoor geschikt voor rijstcultuur (we leven hier op 40 graden noorderbreedte, evenals Madrid en Napels, maar de temperatuur is van half Mei af vrijwel steeds boven 20 C. de nachttemperatuur weinig daaronder, en vrijwel voortdurend zon wanneer het niet regent). Op het oogenblik zijn de meeste rijstvelden al beplant, en zijn de mannen nog slechts bezig open plekken weer te vullen, of den watertoevoer te regelen door dijkjes door te breken, of te leggen, of wel door het inmalen van water met kleine, draagbare molentjes, iets als onze baggermolens, maar dan met schoepen in plaats van emmertjes. Tusschen de rijstplanten in groeit als kroos de salvinia natans, bij ons alleen in de warme kas gekweekt. Vele kikkers maken een lawaai dat erg aan Holland doet denken, en als men dan rondziet en overal wilgen langs de beken ziet staan in lange rijen, versterkt dat den indruk van een Hollandsch landschap. Maar er is één groot verschil, n.l. er is hier in winter en voorjaar geen gras; daarvoor is het dan te koud en te droog. De vlakte is daarom ook alleen geschikt voor schapen. Koeien vindt men in de bergen meer, waar zij de geurige kruiden kunnen eten. Zoodra er wat overvloediger regen valt, komt overal weer gras te voorschijn. ✕ Boomen treft men in het chineesche landschap weinig aan; zoodra het hout groot genoeg is, wordt het gebruikt als brandhout dat hier zeer schaars is, doordat eeuwenlang geveld, maar nooit systematisch ingeplant is. En hoewel steenkool in de bergen op een dagmarsch afstand van Peking aan de oppervlakte komt, is het transport met kameelen niet voldoende om dit als goedkoope brandstof op de markt te kunnen brengen. ✕ Om de huizen staan dus zelden mooie oude boomen. Deze vindt men wel om en bij de graven. Men kan dan ook gevoegelijk zeggen, dat als men hier in den omtrek een mooie boomgroep ziet, daar het graf van een rijk man moet zijn. Ik kan hier niet nader ingaan op de eigenaardige wijze van doodenvereering der Chineezen, een van hun meest kenmerkende karaktertrekken. Op sommige plaatsen in de onmiddellijke omgeving van Peking zijn zoovele graven, dat daardoor een vrij belangrijk deel der oppervlakte onbebouwd blijft. ✕ Enkele van de lagere veldjes zijn beplant met pijlkruid, waarschijnlijk een soort sagittaria, grooter dan de onze, waarvan de overwinterende knolletjes of wortelstokken door het volk als groente gegeten worden. Andere veldjes zijn beplant met lotos, gekweekt om de zaden, de lotos-pitten, een zeer geliefkoosd onderdeel van het chineesche menu. ✕ Sommige lage gedeelten zijn volgegroeid met riet, dat in korten tijd tot bijna 3 M. opgroeit, en een dikkeren en steviger stengel heeft dan ons riet; het wordt gebruikt voor dakbedekking (met klei of leem er tusschen) of voor rietmatten, als deur of scherm, en vele andere doeleinden. ✕ Al biedt het chineesche landschap weinig afwisseling wat betreft natuur, de producten van de oude chineesche cultuur maken een tocht steeds afwisselend. Onze tocht voert langs het oude Zomerpaleis en langs een lusthof waar de jade-fontein ontspringt, met zeer helder water van iets groenblauwe tint. Jade (nephriet) is, zooals men weet, een soort steen van licht geel tot groene kleur, die bij de Chineezen meer telt dan onze edelsteenen. Zij laat zich tot allerlei figuren en gebruiksvoorwerpen bewerken. Maar nieuwerwetsche advertenties van sigaretten of dergelijke, bederven ook hier vaak de oude monumenten die niet speciaal onder politietoezicht staan. ✕ Over die politie mag wel een enkel woord gezegd worden, want zij verdient dat ten volle. De hoofdstad Peking, met een groot gebied daaromheen, vormt één groot politiedistrict. De manschappen zijn meestal goed gekleed, steeds op de hoogte van hun taak, zoowel als verkeersagent als in surveilleerenden dienst. Zij weten op handige manier met de bevolking om te springen en worden dan ook bijna steeds prompt gehoorzaamd. Het is voor ons vreemd om de politie met geweren met bajonet te zien loopen, maar hoewel zelden van pas, *als* de Chineezen in emotie geraken zijn harde middelen dikwijls noodig. Maar de politie is in Peking tevens de organisatie die bedelarij regelt; armen verzorgt; de gevangenissen ressorteeren onder haar, even als een huis waarin krankzinnigen bewaard worden (verpleegd is te veel gezegd). ✕ Zoo stonden op verscheidene punten langs onzen weg verkeersagenten en zag een politiepost bij den ingang van den tempel toe dat niet allerlei ezeldrijvers en andere steeds voor de tempelpoort rondhangende elementen, zich van onze bagage zouden meester maken, om die naar binnen te dragen, maar intusschen te inspecteeren. ✕ Wij zijn nu bij het doel van onzen tocht gekomen, n.l. de tempel Wo Fo SSe. Een Chineesche tempel bestaat steeds uit een complex van gebouwen, waarvan de grootte en het aantal afhangen van de belangrijkheid van den tempel. En die belangrijkheid wordt

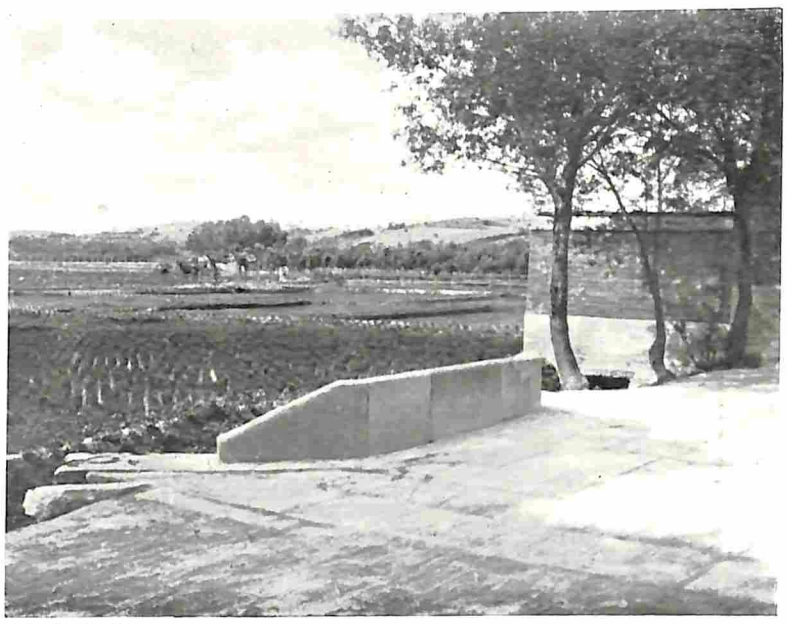

Foto E. de Vries.

RIJSTVELDEN IN DE OMGEVING VAN PEKING.

HET HOOFDGEBOUW VAN DEN TEMPEL WO FO SSE.

weergegeven door bijzondere, of door geluk aanbrengende beelden, of iets anders dat geloovigen en bezoekers trekt. De meeste tempels werden oorspronkelijk gebouwd op last van den keizer, die als „Zoon des Hemels" tot op zekere hoogte het hoofd van den godsdienst was, zooals hij trouwens het hoofd was van alles in China; zooals ook heel China als zijn persoonlijk eigendom beschouwd kon worden. Maar onderhoud en vergrooting zijn eveneens goeddeels afhankelijk van particuliere giften. Soms bouwde een rijk ambtenaar een groot mausoleum voor zichzelf, en verbond daar een tempelgebouw aan; soms schonk een keizer die in een tempel nachtverblijf had gevonden op reis, een nieuw paviljoen, of hoe dan ook; een feit is het dat tot voor korten tijd zeer groote sommen door de bevolking besteed werden tot verfraaiïng der tempels. Sinds de invoering der republiek is dat veel verminderd, en het tanen van den ouden godsdienst, waarvan het hoofd nu verjaagd is, doet de giften steeds schaarscher stroomen, zoodat vele tempels vervallen, het aantal priesters (of monniken) steeds kleiner wordt en van gunstig gelegen tempels deelen worden verhuurd voor zomerverblijf, sanatorium of uitspanningsoord. ✉ Onze tempel, die veel bijgebouwen heeft, heeft deze bijna alle verhuurd aan de Y. M. C. A. (Young Men's Christian Association), die deze voor haar leden en gasten tot een gemakkelijk bewoonbaar verblijf gemaakt heeft. Vooral hygiënisch is dit van belang, daar zeer vele Chineezen aan chronische dyssenterie lijden, velen van hen typhusbacillendragers zijn, en een zeer groot percentage ingewandswormen herbergt. Daardoor is de kans op besmetting met een dezer ziekten (of andere niet genoemde) zeer groot, indien men niet oplet dat alle drinkwater wordt gekookt, geen rauwe groenten worden opgediend e.d.. Het restaurant dat de Y. M. C. A. in Wo Fo SSe heeft ingericht, geeft veiligheid op al deze punten. ✉ Men kan de tempelgebouwen verdeelen in diegenen die verband houden met den eeredienst, en de bijgebouwen, die als verblijfplaatsen der monniken en gasten, en als werkplaatsen dienst doen. Verder zijn er dan nog allerlei monumenten, die hun belangrijkheid weer ontleenen aan de personen der oprichters, of aan de sagen die hun oorsprong omhullen. ✉ Een chineesch huis, woonhuis, tempel of paleis, is steeds een complex van kleine huizen. Bijna nooit anders dan gelijkvloersch, staat elke kamer apart, en steeds zijn daarbij de hoofdgebouwen in dezelfde orde gerangschikt n.l. evenwijdig aan elkaar met afstanden van 10 tot 60 M., terwijl de bijgebouwen de zijkanten van den zoo verkregen hof omsluiten. Een kamer kan dan echter door schotten worden verdeeld, zoodat een middenvertrek en een of twee kleine zijvertrekjes ontstaan. Soms verbinden galerijen terzijde van den hof de hoofdgebouwen. Ook het keizerlijk paleis in Peking is volgens dit schema gebouwd, maar daar zijn enkele zeer groote zalen die als troonhallen dienst doen en welke alle achter elkaar gerangschikt staan, waarachter dan de woonvertrekken des keizers gelegen zijn. ✉ Het eerste wat wij zien, nadat wij de oprijlaan met oude cypressen zijn doorgekomen, is de groote toegangspoort, pailow, een steenen eerepoort met drie bogen, door gebeeldhouwd marmer omgeven, met bruinroode muren en geelbruin en groen tegelwerk. Deze kleurcombinatie, die in het eerst vreemd aandoet, ziet men hier veel op monumenten. Op een wit veld staat in roode karakters een spreuk. Mooie drakenfiguren in gele tegels versieren het geheel. ✉ Evenals de meeste andere belangrijke gebouwen ligt de tempel georiënteerd naar het Zuiden [1]), zoodat wij achtereenvolgens van zuid naar noord, de volgende reeks gebouwen vinden: de toegangspoort; een gebouw, de beelden der poortwachters bevattende; een gebouw bevattende een Buddhabeeld met zijn verdediger, en de beelden der vier Koningen des Hemels. Daarachter staat de hoofdtempel, waar de diensten worden gehouden; en daarachter het gebouw dat de groote figuur van den Liggenden Buddha (Wo Fo) bevat, waaraan de tempel zijn naam ontleent. De zijgebouwen en een muur sluiten dit complex geheel af van de rest van den tempel Een beschrijving te geven van het inwendige der tempelgebouwen, voert hier te ver; alleen is het eigenaardig dat het gebouw der poortwachters tevens als politiepost dienst doet. Vijf of zes manschappen hebben hier hun kwartieren opgeslagen, slapen, eten en kleeden zich daar, voor zoover dit niet onder den blooten hemel geschiedt. De mythische figuren en hun levende ambtgenooten deelen eerlijk de daartoe bestemde plaats. ✉ Zoodra men de poort door is, voelt men de rust der eeuwen. Langzaam loopt een der priesters door den hof, waar, in de schaduw van oude boomen, de tempelhond ligt te rusten. Ter weerszijden van den hoofdtempel staat hier, zooals bijna steeds, een ginko, een boom dien men hier in China overigens niet aantreft, maar die in Tokyo b.v. een der gewone straat- en parkboomen is. Een paar kastanjes, meer op onze pavia dan op de gewone paardenkastanje gelijkend, vormen een bijzonderheid van dezen tempel. Pioenen, de nationale bloem der Chineezen, jasminum nudiflorum, enkele abrikozenboomen en andere struiken vormen de rest der planten. ✉ Komt men echter buiten den muur, die alle tempelgebouwen omgeeft, dan ziet men een rijkdom van boomen en planten, die het grootste deel van voorjaar en zomer bloemen verschaffen. Al vroeg in het voorjaar is de grond paars van de viooltjes, en nog voordat deze uitgebloeid raken vullen de heerlijke geuren van talrijke acacia's de lucht. Abrikoos en amandel zijn dan al uitgebloeid; en later volgen verschillende mij vreemde heesters en boomen, maar alle hebben welriekende bloemen. Trouwens ook de lagere planten zijn voor een groot deel welriekend: artemisia's, wilde chrysanten, enz.

(Slot volgt.) DR. ERNST DE VRIES.

1) In Peking en omgeving gaat elke orienteering naar windstreken. Als men tegen een rickshawkoelie zegt: links af of: rechts af, begrijpt hij u niet; maar: naar het oosten, naar het westen, weet hij onmiddellijk. De bediende zal u vragen bij het verplaatsen van meubelen: zal ik die kast in den oost-zuidhoek zetten? voor ons een zeer ingewikkelde vraag, voor hem de gewone oriëntatie.

OVERZICHT VAN DE TEMPELGEBOUWEN VAN WO FO SSE.

De ruïne van het slot Wisingsborg.

IN het zuiden van Zweden ligt het donkerblauwe Wetter- of Vöttermeer, in het westen en oosten door bergketens begrensd, een watervlakte van geweldige grootte (zij het niet zoo groot als het westelijk ervan gelegen Wenermeer), die met zijn plotseling rijzen en dalen van den waterspiegel, met zijn herhaaldelijk van richting veranderende stroomingen en zijn plotseling opbruisende golven een geheimzinnig en romantisch gedeelte van Scandinavië vormt. Het meer is niet minder dan 128 K.M. lang, terwijl zijn grootste breedte 30 K.M. bedraagt; hier en daar is het meer dan 100 M diep. Zoo helder is zijn water, dat daarin voorwerpen op een diepte van 10 tot 20 Meter nog duidelijk waargenomen kunnen worden Men neemt aan, dat het ontstaan is door het instorten van rots- en zandlagen, lang, lang geleden. ✉ In het zuidelijk gedeelte van dit meer, en ongeveer 1½ uur van Jonköping, bij ons bekend als de stad der lucifers, ligt het eiland Wisingsö, dat men in de breedte binnen het half uur is doorgewandeld, maar dat meer dan twee uur gaans lang is. Reeds in overoude tijden schijnt het bewoond te zijn geweest; men vindt er nog in groot aantal graven, waarvan de ouderdom op 4000 jaren wordt geschat. ✉ Op dit eiland nu begon in de 16de eeuw een zekere Per Brahe met den bouw aan een kasteel, de Wisingsborg, dat eerst honderd jaar later voltooid was. Een trotsche burcht moet het zijn geweest, een der statigste en schoonste van geheel Zweden. Tijdens den Noordschen oorlog werden er Russische krijgsgevangenen in opgesloten, die (in 1718) het slot in brand staken. Sinds dien herinnert nog slechts de ruïne van een der slotgebouwen aan het eens zoo indrukwekkend kasteel, een bouwval, die, gelegen nabij het groote meer, het middelpunt is van een lieflijk plekje, dat gaarne bezocht wordt. F. S. B.

DE RUÏNE VAN HET SLOT WISINGSBORG.

Kerk en Toren der Ned. Herv. Gemeente te Enschede.

BUURMAN mijner ouderlijke woning, getuige mijner gelukkige jeugd! Van mijn prille jaren af heb ik in zijn schaduwen gespeeld. Gelijk het openbare leven der voor veertig jaren nog kleine en eenvoudige stadsbevolking van Enschede zich hier concentreerde, zoo begonnen en eindigden hier ook onze jongensvermaken. Aan den voet van Enschede's toren genoten wij van de armelijke ééndaagsche kermissen, bewonderden (bespotten ook wel) de Enschedesche schutterij die hier moest aantreden, omjouwden de brandweer bij het beproeven der brandwagens en slangen, plasten bij de zwengels der groote stadspomp voor den toren, genoten onze eerste voorstellingen in de comedietent van de weduwe Bakker of in 't paardespel van Blanus en Dassy, toerden rond in de door hitten voortgetrokken draaimolens, pronkten er met onze palmpaschens en paascheieren, verzamelden ons hier voor dauwtrappen en fietstochten .... Wat maalde ons de historische of bouwkundige waarde van het monument? Maar mòòi heb ik als jongen mijn toren en kerk altijd gevonden. Tot het oog meer objectief en critisch werd! ✉ En nu, neen .... het Bentheimer steenen kerkgebouw en de toren, gewijd oorspronkelijk aan Jacobus Major, dateerend waarschijnlijk uit het begin der dertiende eeuw, herhaaldelijk vernield, opgebouwd, uitgebrand, weer opgebouwd en het laatst in den grooten brand van Enschede van 7 Mei 1862 tot ruïne verschrompeld, ... dit gebouw vertoont, voor wie in de steenen lezen kan, wel een lange geschiedenis, een lijdensgeschiedenis, maar uit die herhaalde vernielingen herrees geen Fenix, geen monument van groote bouwkundige waarde! ✉ Verlengd en verbreed als het nu is, wekt het kerkgebouw in heel zijn werking meer den indruk van een reusachtig stijlloos zaalgebouw dan van een harmonisch bedehuis. Hol en koud doen de ramen aan; de waterlijsten zijn overal (wellicht ter wille eener symmetrie) afgehakt; nieuwe ingangen zijn willekeurig aangebracht, oude kerkingangen zijn zonder respect half dicht gemetseld of door een later aangebouwde steunbeer eenvoudig versperd, en het dak, ook in '62 een vlammenoffer geworden, verheft zich nauwelijks; het is alsof het aarzelt zich krachtig in de lucht omhoog te heffen naast zijn vrijmoedigen katholieken buurman-broeder. ✉ Tot een kijkje binnen in „Zions Zalen" nood ik u niet uit: al is heel het inwendige netjes, doelmatig en allerkeurigst onderhouden, gelijk men dat van een bijzonder belangstellende kerkelijke gemeente als de Enschedesche mag verwachten, er is, behalve een romaansch doopvont, uit oudheidkundig of artistiek oogpunt niets belangwekkends daar binnen te genieten. ✉ Betrekkelijk zijn tijd en menschenhand den Toren méér genadig geweest. Ook deze zal dateeren uit ongeveer het jaar 1200. Zijn geschiedenis is uitvoerig beschreven door Dr. A. Benthem („Geschiedenis van Enschede", van der Loeff, Enschede 1920) en ook door J. J. van Deinse) in zijn werk Uit het Land van Katoen en Heide, van der Loeff, Enschede 1925, en in een artikel in het dagblad „Tubantia" van 17 April 1925, en zijn bouwkundige beschrijving is te vinden in de „Voorloopige Monumentenlijst van Overijssel", uitgegeven door *Rijksmonumentenzorg* (1923). ✉ Hier worde dus thans enkel weergegeven de indruk van den beschouwer, die dezer dagen het voorrecht had bij den toren een oogenblik rondgeleid en voorgelicht te worden door den voorkomenden Directeur der Gemeentewerken van Enschede, den heer H. G. Mos. Weet namelijk, dat mijn jeugdvriend in de laatste jaren zeer verontrustende teekenen van ouderdom, al was 't dan niet van senilitas praecox, vertoonde! Aan alle zijden van den toren waren zware scheuren opgemerkt, die sinds jaren gecontroleerd, voortdurend dreigender werden. En zoo ondernam Enschede's bureau van gemeentewerken in samenwerking met de Rijkscommissie voor Monumentenzorg in 1925 de eerste maatregelen tot conserveering van den toren. Om en door de onderste geleding werd een vernuftig samenstel van ijzeren balken aangebracht, een reusachtig „ijzeren corset", rustend op breeden beton voet, waardoor de geheele toren voorloopig onwrikbaar veilig gesteld was. Toen volgde over héél de eerste en tweede geleding de uitbraak van den noorder torenmuur, waarvan de wand ruim 30 c.M. naar buiten uitgepuild en gebarsten was. Nadat aan de noordzij de grootendeels uit ruwe oerbonken bestaande fundamenten („'t leek wel een hunnebed" zei me een werkman) waren blootgelegd en ter diepte van ± 2 Meter in breeden rand met gewapend beton aaneengeklonken en versterkt waren, begon men den opbouw van den uitgebroken noordermuur. De torentrap, die hier binnen in den buitenmuur was aangetroffen en die waarschijnlijk mede aanleiding tot de ontwrichting was geweest, kon nu om technische redenen niet behouden blijven. Die trap, binnen in den muur, wier bestaan aan het tegenwoordig geslacht onbekend was, was anders op zich zelf curieus genoeg; een geheel gelijke bleek binnen in den zuider torenmuur zich te bevinden. De tweede leidde naar de eerste verdieping, de eerstbedoelde trap naar de tweede, waar men nu de restanten constateerde van een soort torenzaal, torenkapel, met resten van colonetten, bogen en dubbelbogen, welke ruimte eens als een loge uitzicht in de kerk moet gegeven hebben. ✉ Zoo

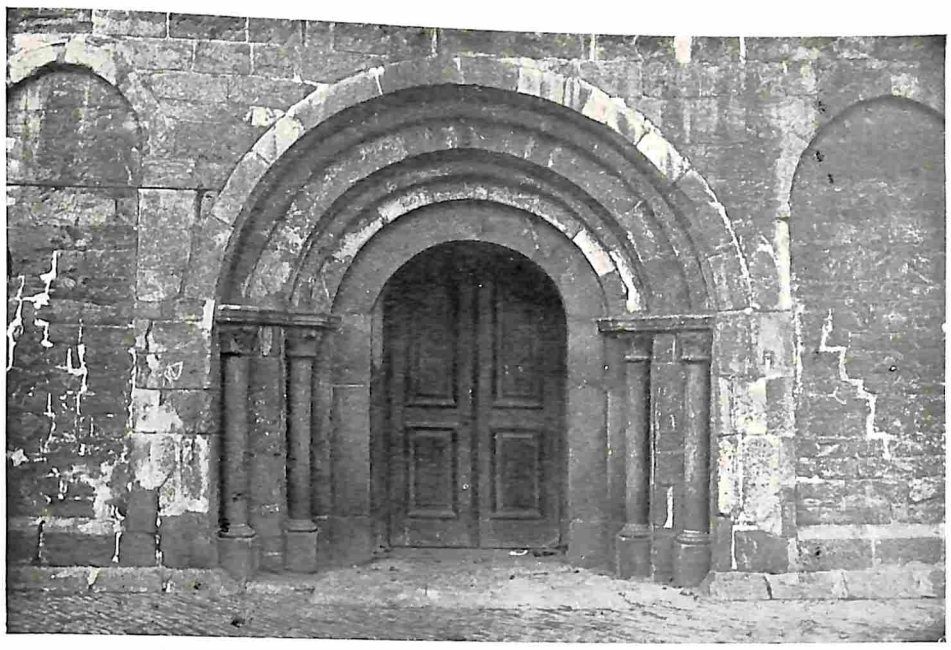

HOOFDINGANG VAN DEN TOREN DER NED. HERV. KERK TE ENSCHEDE.

kwamen bij de minutieuze bestudeering van onzen Toren meerdere bijzonderheden te voorschijn. Hier zij het genoeg te vermelden, dat met de uiterste zorgvuldigheid getracht werd te bewaren wat de piëteit gebood en dit streven zoo veel mogelijk in overeenstemming te brengen met de eischen der technische consolidatie. ✉ Laten wij nog even verwijlen bij den karakteristieken hoofdingang, mooi van romaansche vormen en door de eeuwen overtogen met waardig grauwgrijs kleurenkleed. Curieus dat deze ingang volstrekt niet in de as van den toren is geplaatst, maar zeker wel een paar d.M. naar de linkerzijde uitwijkt. Naar ons idee is hij door de antieke bouwmeesters toch wel onbegrijpelijk slordig aldus geplaatst. Trouwens ook de halfbogen van dezen ingang, die uit fransche kalksteen bestaan en sterk verweerd zijn, vertoonen een willekeurige vrij belangrijke cirkel-afwijking. De geheele binnenste boog behoort klaarblijkelijk niet tot de oorspronkelijke constructie en zal er in '64 bij aangeplakt zijn. Merkwaardig is ook dat de bogen van de vakken naast en boven den ingang niet meer zuiver den halfboogvorm hebben, maar reeds naar den puntboogvorm neigen. Juist hier aan de westzijde barst en breekt het muurwerk, en straks zal de Directeur van Gemeentewerken nog héél wat bezwaarlijk overleg te plegen hebben om zijn groote piëteit, die zooveel mogelijk wil conserveeren, in overeenstemming te brengen met eischen der reconstructie. ✉ Werd tot dusverre door de burgerlijke gemeente Enschede in onbekrompen breedheid van opvatting reeds voor een bedrag van bijkans 16000 gld. besteed aan deze restauratie, nieuwe bedragen tot een totaal van ruim 36000 gld. werden in de gemeenteraadszitting van 19 April l.l. gevoteerd voor het herstel van den westkant en evenzeer voor het herstel van de geheele sp'ts. Want de wanstaltige, met cement aangestreken lantaarn die in '64 er op gemetseld werd, zal verdwijnen om plaats te maken voor een slanke achtkantige leien spits, die aangezet wordt even onder de moderne balustrade. Als dan óók nog de schenkingen voor een klokkespel verwerkelijkt zullen zijn, toegezegd door vier leden der familie van Heek en in bovengenoemde raadszitting dankbaar aanvaard, zal Enschede's monument in waarheid weer een karakteristiek bouwwerk en middelpunt zijn geworden! ✉ Het is nu reeds meer dan vijftig jaren geleden, dat Craandijk op zijn ,,Wandelingen door Nederland'' ook Enschede bezocht. Behalve over de bloeiende industrie en over het toen nog jonge ,,Volkspark'' vond hij er naar zijn smaak weinig te prijzen. Hij waarschuwt voor de nieuwe stad met haar prachtige portlandcement-huizen, prachtig maar . . . . zonder ernst en waardigheid. ,,Enschede verloor zijn karakter, Enschede heeft iets doodsch en ledigs''. Kwam Craandijk er *nu* terug, hij zou in menig opzicht zijn indrukken nòg bevestigd vinden; *maar als hij straks Enschede's middelpunt, den herstelden en met een carillon verrijkten* toren, genaderd was, hoe hartelijk zou hij zich verheugen, dat hier na moeilijk en kostbaar herstel een monument van karakter gered werd.

G. J. T. K.

DE NED. HERV. KERK TE ENSCHEDE, GEZIEN VAN HET ZUIDOOSTEN.

Heerschers van Ferrara.

Uit het Poolsch van

20) KAZIMIERZ CLEDOWSKI.

ERCOLE DE EERSTE *(Vervolg.)*

HET aantal der in Ferrara bijeengekomen vreemdelingen was overweldigend; Florence, Lucca en Napels zonden afgevaardigden om het jonge echtpaar geluk te wenschen; de Venetiaansche ambassadeurs waren er met een gevolg van vijftig ruiters, en de geheele Ferrarische landadel was naar de hoofdstad gekomen. In de hertogelijke keuken werd in den loop van eenige feestdagen 45111 pond vleesch verwerkt. ✉ De hertogin-moeder ontving haar schoondochter op den drempel van het paleis en geleidde haar naar de voor haar bestemde vertrekken. Den volgenden morgen hield de bisschop van Ferrara een godsdienstoefening in de slotkapel, terwijl Ercole 's avonds een bal gaf ter eere van de jonge vrouw, waarna de ,,Menaechmi'' van Plautus opgevoerd werd. De tooneel-decoraties voor de comedies waren geschilderd door Nicoletto del Cogo, zoo genoemd, omdat hij de zoon was van een hofkok. Op de volgende twee avonden werden weer twee comedies van Plautus opgevoerd en tijdens de entr'actes vertoonde men morescen, die echter in hoege-

naamd geen verband stonden met de strekking dezer comedies. In een dier morescen verschenen op het tooneel onder de klanken eener idyllische muziek een schare van dansende jongelingen met klimopguirlandes, waarmede zij al dansende als 't ware prieëlen en berceaux vormden; ver volgensverscheen Apollo, omringd door de muzen. Hij tokkelde op de snaren van zijn luit en zong een ode op het jonge paar, op het huis d'Este en op de aanwezige gasten. Toen hij de verdiensten en deugden van Ercole begon te bezingen, gaf de hertog met een handgebaar blijk van zijn tegenzin om deze loftuitingen aan te hooren. Een ander „intermezzo" stelde een landelijk ballet voor, waarin men al dansende en als boeren verkleed het landbouwbedrijf nabootste, het bebouwen van den akker, het zaaien en oogsten. Een ander soort morescen waren scènes uit de mythologie, waarin koren waren samengesteld van zangers, die goden der Oudheid voorstelden. Juno, Venus en Bacchus kwamen aldus aan de beurt en zongen temidden van een groot gevolg lyrische versjes onder begeleiding der muziek. Er werden nog tallooze andere morescen opgevoerd; deze alle te beschrijven, zou echter het geduld van den lezer te zeer op de proef stellen. ☒ Anna had ontelbaar vele kostbare voorwerpen medegebracht: tallooze edelgesteenten in ivoren kassetten en veel kostbaar gerei in koffers van cypressenhout, welke met goud ingelegd waren en met welriekende verven beschilderd. Het huwelijk scheen aanvankelijk gelukkig, doch Anna was ziekelijk en Don Alfonso te jong, te toomeloos en te zeer aan liefdesavonturen gehecht, om een kalm tevreden leven te kunnen leiden. Er was dus van een gelukkigen echt geen sprake, temeer niet, daar Anna kinderloos bleef; zij overleed in 't jaar 1497, na een huwelijksleven van zes jaar, in den loop waarvan Alfonso haar ongetwijfeld veel leed heeft aangedaan. Eenige maanden voor haar overlijden werd nog een staaltje van Alfonso's bandeloosheid ruchtbaar en door den beroemden Venetiaanschen kroniekschrijver, M. Sanuto, opgeteekend. In een bui van jeugdigen overmoed liep Don Alfonso, vergezeld van eenige uitgelaten makkers, op zekeren dag bijna geheel naakt door de straten der stad. Overigens blijkt ook uit zijne rekeningen, hoe hij zich gedragen heeft; wij vinden daarin uitgaven als „per Venere lasciva" nauwkeurig aangeteekend; in zijn „Studio" hingen schilderijen van Cosimo Tura, met voorstellingen van naakte vrouwen in zinnenprikkelende poses. Toegegeven moet echter worden, dat hij in dit opzicht in niets verschilde van zijne vorstelijke tijdgenooten, die hun leven sleten in den maalstroom der ondeugden van den Renaissance-tijd. ☒ Twee jaren na het huwelijk van haar zoon met Anna Sforza, in 't jaar 1493 stierf, Eleonora van Aragon; haar plotseling overlijden gaf aanleiding tot allerlei ongeloofwaardige geruchten; men vertelde o. a., dat Eleonora door Ercole vergiftigd was, nadat zij eerst beproefd zou hebben, haren man op dezelfde wijze uit den weg te ruimen. Het vergiftigen was in dien tijd zoo gewoon onder vorstelijke families, dat men bijna achter elk plotseling overlijden deze misdaad zocht. De geschiedenis van het hof te Ferrara geeft ons echter niet de minste aanwijzing, die de geruchten over Eleonora's geweldadigen dood zou kunnen staven, integendeel, de vorstin leidde een voor dien tijd gelukkig huwelijksleven en was algemeen geëerd. Hare deugden werden door tallooze schrijvers bezongen. Onder de gedichten, welke ter harer nagedachtenis door de hofdichters gemaakt werden, verdient bijzondere vermelding een gedicht van Tito Strozzi, waarin ons zijn groote bedroefdheid over haar overlijden treft.

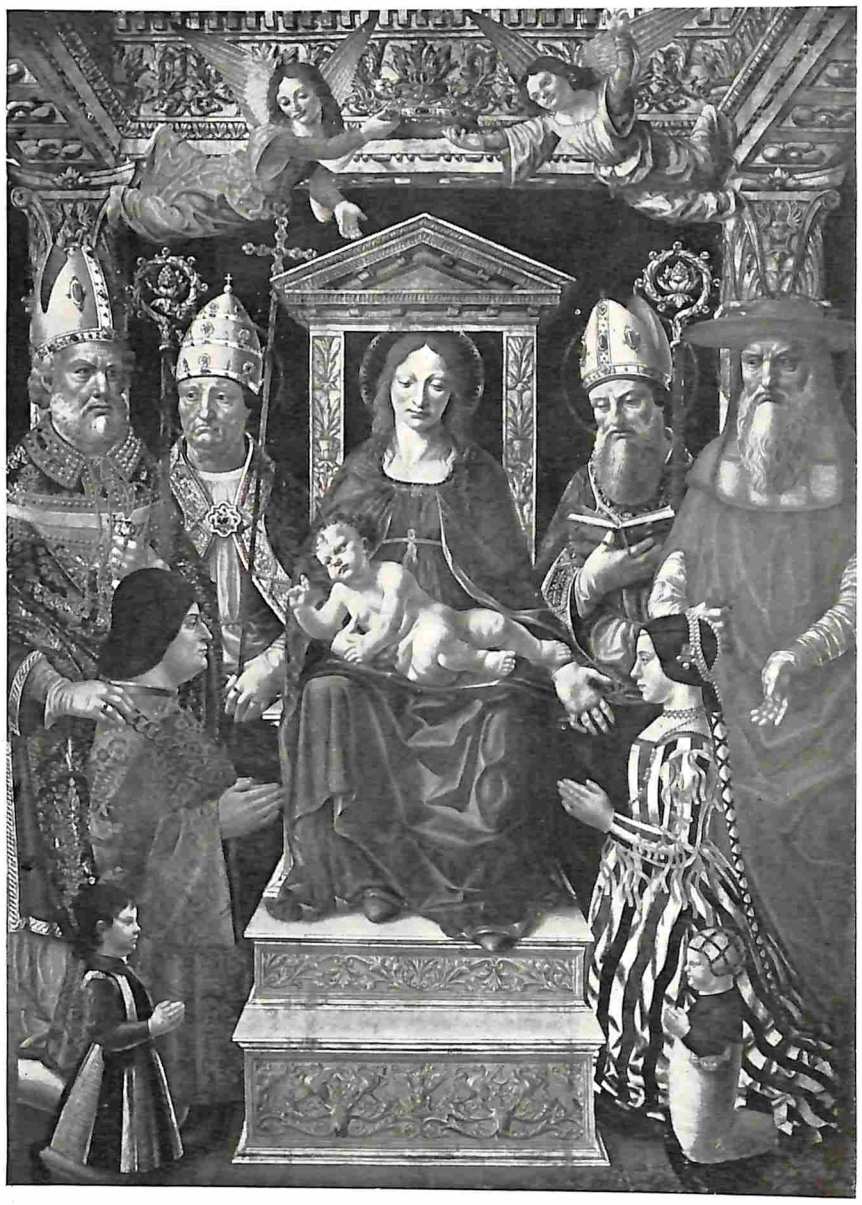

MADONNA MET HEILIGEN. OP DEN VOORGROND LODOVICO IL MORO EN BEATRICE D'ESTE MET KINDEREN.

IV.

Evenals Borso was ook Ercole minder ontwikkeld dan Leonello; hij stelde echter meer belang in de literaire strooming van zijn tijd dan Borso, die slechts dacht aan titels, paarden en jachtpartijen. Ercole was een hartstochtelijk liefhebber van het tooneel en van muziek, en streefde er naar, het mooiste tooneel van Italië aan zijn hof te hebben; het ligt voor de hand dat zijn waardeering voor literatoren en musici daarmede gepaard ging. Op lateren leeftijd, toen hij reeds ziekelijk was, speelde de beroemde musicus Vincento van Modena voor hem op het clavecimbel. Maar meer nog dan Ercole, beminde Eleonora de fraaie letteren. Naar de traditie van het Napolitaansche hof omringde zij zich ook te Ferrara door een uitgelezen kring van letterkundigen en musici. Ten tijde van Ercole I en Eleonora behoorde het hof te Ferrara dan ook tot de meest beroemde literaire centra van Italië en ongetwijfeld heeft het dan ook een grooten invloed uitgeoefend op de ontwikkeling der ideeën in het latere tijdperk der Renaissance. ☒ Onder de interessante persoonlijkheden uit de vorstelijke omgeving moeten wij in de eerste plaats noemen Tito Vespasiano Strozzi (1422—1505), dien wij reeds als jongen man in de omgeving van Leonello ontmoet hebben. Ook Borso, die hem Domicella, de rijke dochter van zijn overleden generaal Guido Rangone, tot vrouw gaf en hem overal begunstigde, waar hij kon, waardeerde hem zeer en was hem bijzonder genegen. In 1470 schonk Borso hem een gouden ridderdegen; in 1471 nam hij hem mede naar Rome, waar de dichter ter wille van den nieuwen hertog door het college van kardinalen gelauwerd werd. Gelijk andere tirannen van den Renaissancetijd trachtten ook de d'Este's emigranten-families aan zich te binden, die hun, in ruil voor de genoten gastvrijheid, trouwer dienden dan sommige plaatselijke families. Onder die emigranten-families blonken de Strozzi's door hun bekwaamheid uit, wat wel het beste daaruit blijkt, dat reeds in 1422 drie leden van dit geslacht verschillende landen bij de Venetiaansche Signoria vertegenwoordigden: Palla Strozzi als gezant van de Florentijnsche republiek, Uberto als gedelegeerde van den markgraaf van Mantua, en Giovanni, vader van Tito Vespasiano als vertegenwoordiger van den markgraaf van Ferrara. ☒ Al in hun jeugd, toen zij alle drie Guarino tot leermeester hadden, werden de vriendschapsbanden tusschen de beide vorstenzonen en den dichter reeds gelegd. Tito was slechts negen jaren ouder dan Ercole, ze hebben dus samen hunne narrenschoenen versleten.

(Wordt vervolgd.)